

Седмична колумна високог представника за БиХ, Кристијана Шварц-Шилинга: “Нека сиромаштво буде прошлост”

Написао: Кристијан Шварц-Шилинг

Када бих ја био политичар у Босни и Херцеговини, имао бих један примарни циљ – да оконча сиромаштво. Међутим, јасно је да данас ова земља не ужива све предности реформи слободног тржишта.

Разлог је јасан. Многе од ових реформи су започете без ентузијазма или дјелимично. Слободно тржиште можете успјешно промовисати само ако вам је јасно шта је његова сврха – а његова сврха је стварање просперитета, чак и ако то у краткорочном периоду укључује тешкоће.

Извјесни елементи дугорочног просперитета су остварени. Конвертибилна марка је трансформисала комерцијално окружење у Босни и Херцеговини готово тренутно; увођење ПДВ-а је осигурало способност власти да пружају јавне услуге (под условом да се новац не траћи); а скромни инвестицијски капитал који Босна и Херцеговина тренутно привлачи помаже да се одржи константан економски раст.

Уколико сте страначки лидер – са добром платом, лијепим станом, викендицом, скупим аутомобилом и осталим погодностима – ове личне удобности се могу чинити готово довољним да се оправда стављање економије у други план, те фокусирање на остале ствари, као на примјер како обезбиједити највећи број министарстава у новој власти.

Али, уколико нисте страначки лидер, вјероватно сте мање оптимистични када је у питању стање економије. Нема довољно радних мјеста и има превише сиромаштва.

Да би се отворила нова радна мјеста, да би се привукле инвестиције и подстакла нова предузећа да отворе своја врата, те како би сиромаштво постало прошлост, политичке структуре – особе изабране на функције 1. октобра – морају се фокусирати на економске реформе у мјери невиђеној до сада.

Међутим, брзи преглед изјава датих за јавност од стране страначких лидера током протекле три седмице открива мало интереса за стање у којем је економија, као и потпуно занемаривање потребе за отварањем нових радних мјеста.

У постојећој глобалној економској клими, Босна и Херцеговина неће повратити своје економске изгледе оживљавањем своје, некад моћне, тешке индустрије; Босна и Херцеговина ће осигурати просперитет развојем конкурентних малих и средњих предузећа, а она могу успјети само ако се унаприједи пословно окружење. Због тога је, на примјер, тако важно донијети савремен Закон о облигационим односима.

Политичке странке су биле веома гласно говорећи о томе с ким хоће или с ким неће дијелити власт – али, јесу ли изразиле било какво мишљење у вези са Законом о облигационим односима, који представља темељ за транзицију ка слободном тржишту, или, да кажемо, о централизовању супервизије банака, како би мале штедише биле заштићене?

Многи политичари су прије и после увођења ПДВ-а имали много да кажу у вези са тиме да ли би требало да постоје изузеци и нулта стопа. Међутим, од избора, само су политички директори Савјета за имплементацију мира нагласили хитност успостављања Државног фискалног вијећа како би се осигурала већа фискална одговорност. Не смијемо заборавити да приходи од ПДВ-а долазе од грађана и треба да иду назад њима. Па ипак, без одговарајуће фискалне координације између државе, ентитета,

Дистрикта Брчко, кантона и општина, овај новац неће бити утрошен на најефикаснији начин, на услуге које су потребне грађанима.

Чини се да политичари имају више него довољно времена и енергије да протрате на разговоре о њиховим властитим радним мјестима – ко ће бити министар или замјеник министра; које сараднике могу именовати на ову или ону функцију; и колико би дуго након напуштања функције требало да наставе да примају плату – али очито им недостаје времена да разговарају о радним мјестима за остатак становништва.

Ово је више него иритирајуће – јер сваки дан кашњења у повратку на посао спровођења економских реформи представља још један дан кашњења у стварању нових радних мјеста. Штавише, када страначки лидери најављују да ће одустати од кључних реформи уколико нови услови не буду испуњени, они, у ствари, објављују потенцијалним инвеститорима да Босна и Херцеговина није земља у коју треба инвестирати свој новац – јер она није мјесто гдје се поштују договори.

Они који су изабрани 1. октобра би требало да имају један циљ – да учине да сиромаштво у овој земљи буде прошлост. Они то могу остварити, али само уколико почну разговарати о – и радити на – стварима које су битне за све грађане, а не само стварима које су битне за малу групу моћних особа с добрим везама.

Кристијан Шварц-Шилинг је високи представник међународне заједнице и специјални представник Европске уније у Босни и Херцеговини.